

Izhaja vsak petek opoldne.

Naslov: Trst-Trieste
Casella Centro 37

ali pa: via Imbriani 9/III.

Izdaja: konsorcijska Malega lista

MALI LIST

TEDNIK ZA NOVICE IN POUK.

«Mali List» — C. C. Post.

Licejska knjižnica (Dr. Puntar)
LJUBLJANA (JUGOSLAVIJA)

Mali koledar.

Petek, 16. oktobra: Gal, Maksima. — Sobota, 17.: Hedvika, Viktor. — Nedelja, 18.: evangelist Luka. — Ponedeljek, 19.: Etdin. — Torek, 20.: Janez Kant. — Sreda, 21.: Uršula, Hilarion. — Četrtek, 22.: Kordula. — Petek, 23.: Severin, Janez Kapistran.

MALE NOVICE

Pozdravi iz Parme.

Vojaki-Slovinci, služeči pri sanitetcih v Parmi, pozdravljajo: Morel Andrej v Drskovče, Mravlje Jakob v Čeplez pri Cerknem, Krišćak Leopold v Barkovlje, Gantar Kajetan v Idrijo, Žgavec Fran v Mrzli log, Štemberger Josip v Vrhovlje, Štemberger Herman v Gor. Branico, Jeras Fedič v Ajdovščino, Žele Jožef v Trnje, Tomažič Vojko v Kanal-Morsko, Šabec Fran v Zagorje, Bensa Jožef na Staro Goro, Kompara Roman v Lokavec, Uršič Josip v Mlinsko-Kobarid.

Iz Bolonje

so poslali pozdrave vojaki: Grizoni Avguštin, Grizoni; Blažič Jožef, Medana; Poldrugovac Luka; Japelj Jožef, Studeno; Štivar Andrej, Zagorje; Štivar Ludvik, Narin; Kovačič Rudolf, Vareje; Rot Rudolf, Nabrežina; Premrl Anton, Vrhpolje pri Vipavi.

Civitavecchia.

Kje je to? Tam dol pri Rimu kje. In tudi tam so naši fantje-vojaki. Pozdrave pošiljajo od 82. pešpolka vsem zlasti pa letniku 1906.: Trebec Josip, Orlek pri Sežani; Fabičič Alojzij, Lozice; Lipovec Anton, St. Vid; Uršič Karel, Plešivica pri Sežani. — Bog vas živi, fantje, in na svilenje!

Koroški dan.

Dne 10. oktobra je minilo 5 let, odkar je večji del slovenske Koroške prišel pod Avstrijo. Bilo je ljudsko glasovanje, pri katerem so velevlasti podpirale Nemce proti Slovanom (to bodo vedno delale, dokler ne pride Rusija do moči). Slovenska stvar je takrat propadla, a grenki spomin je ostal. Vsako leto ga v Sloveniji obhajajo. Letos so ga še bolj slovesno. Na zborovanju v Ljubljani je govoril pesnik Oton Župančič, v Mariboru pa pisatelj Fr. Finžgar. Z bridkim spominom se družijo volja, pridobiti nekoč nazaj, kar se bilo s silo in zvijačo oteto. Koroška je izguba je slovenskega naroda budna vest, ki ne bo dala miru, dokler ne pride do svojega. To je pomen «koroškega dne».

Ubožni seznam.

V tržaški občini sestavljajo seznam vseh, katerim pritičejo pravice ubožnih. Prošnjo je treba vložiti pri okrajnem načelniku dotičnega mestnega oddelka do 20. oktobra. Prošnja je brez koleda; naredi se na navadnem papirju ali leka; posebnih tiskovin. Zraven je potrebno potrdilo o družinskem stanju, kar izda anagrafični urad, potrdilo tero davčne agencije (to je že oboje kar na isti tiskovini), dalje mezna ali pa penzijska knjižica in morebitna druga dokazila. — V seznam ne spadajo osebe, ki so oskrbovane v zavodih, ne osebe, ki so zavarovane za slučaj bolezni pri kakih blagajnah, pa tudi ne osebe, ki služijo v tujih družinah, kjer imajo hrano in stanovanje.

Za manjšine.

Tirolski poslanec je šel v Ameriko na svetovni shod državnih poslancev. On zastopa italijanske Nemce in Slovence ter se poteguje za njihove narodne pravice pred poslušalci iz celega sveta. Da bi le kaj hasnilo.

Porotna razprava v Poli

Med preprostimi bralci vzbuja veliko zanimanje sodba, ki se vrši nad toliko imenovanim Kolaričem. Ta sodba je dolga kakor povest od jare kače, kajti tudi vrsta Kolaričevih zločinov je nepregledna. Na tem mestu smo jih našli za en rovaš, pa še ne vseh.

Eden najkrutejših zločinov je bil umor gostilničarke Del Monte v ulici Giulia v Trstu pri sv. Ivanu. Dne 11. septembra 1923. se je to zgodilo. Okrog 11. ure sta Josip del Monte in njegova hči Jožefa zapirala gostilniške prostore, da bi odšla na svoje stanovanje k počitku. Jožefa je vedno nosila seboj vse svoje prihranke in dragocenosti: čez dan jih je prinesla v gostilno, zvečer pa zopet na stanovanje. Dala je življenje za svoj zaklad. Roparji so njeno navado ovohali. Zgoraj označene večera so tam počakali, planil je Kolarič, jo ustrelil in ji iztrgal torbico. Streljali so tudi na očeta, ki je pa srečno utekel živ. Dragocenosti so kmalu potem spravili v denar in si delili bogati plen.

Dne 6. novembra 1923. sta Kolarič in njegov najboljši pomočnik Jugovac oropala v Poli nekega Alberta Fischerja in Hildegardo, njegovo hčer. Napadla sta ju pred vratmi hiše, ko sta se onadva ravno vračala domov. Kolarič je napadel starega, pa ni našel kaj prida plena. Jugovac pa je iztrgal Hildegardi 1000 lir.

Ker je ženska vpila na pomoč, je ta ali oni tekel na pomoč. Neki Alojzij Ritter

je pritekel v bližino in tedaj dobil smrtni strel. Pred sodnijo trdi Kolarič, da je streljal Jugovca, ne on sam. Jugovca zdaj sodnija še nima v rokah.

Drug strašen zločin je doprinesel Kolarič dne 5. decembra 1923. Bivali sta v Poli dve premožni ženski s priimkom Traccanelli. Stanovali sta sami zase. Ponoči sta zlezla Kolarič in njegov drug, najbrže Jugovac, v trgovino spodaj. Proti jutru, ko sta ženski odpirali sobe, sta vdrla v stanovanje. Kolarič je zaklal obe z bodalom. Nato sta roparja iskala denar, našla sta pa veliko manj, kakor sta poprej sanjala.

Dne 14. januarja 1924. sta ista dva oropala Karlino Rehar v Trstu. Dobila sta 2600 ali 2700 lir.

Tako je mera hudodelstev narastla do vrha in vrč se je razbil. Dne 15. januarja 1924. zvečer je šel Kolarič v kinematograf. Od tam je šel spat naravnost v zapor. Orožniki so namreč pripravili zasledo in sredi predstave planili nanj. Boril se je in branil, pa sreča je šla od njega. Prišel je pravici v roke. Po dolgotrajni preiskavi se sedaj vrši sodba. Tudi v sodni dvorani se ropar drzno vede, zmerja priče in sodnike, ker udariti ne more. Zagovorniki so predlagali, naj se preišče njegova pamet, sodniki pa niso tega priustili, ker je očitno, da je fant pri zdravni pameti in se zaveda svojih del, čeprav so nečloveška.

† Dr. Ivan Šusteršič.

V Ljubljani je umrl dne 7. oktobra dr. Ivan Šusteršič. Kdor se je kolikšak zanimal za slovensko politiko v predvojnem času, mu je to ime znano. Šusteršič je bil rojen v Ribnici, domačiji mnogih slavnih mož, dne 29. maja 1863. Kot mlad odvetnik se je oprijel političnega dela v Katoliško-narodni stranki, katera je kasneje dobila ime Slovenska ljudska stranka. Do izbruha vojne je bil on neomejen poglavar, pa tudi zmogovit vojskovodja stranke. Porazil je na Kranjskem slovenske liberalce in ohole nemške veleposelnike. Spravil je proč celo deželnega predsednika (ces. namestnika) Heina in pridobil Slovincem vso veljavo v deželni upravi na Kranjskem. Kasneje je postal deželni glavar (načelnik deželne avtonomije). Zaradi njegove odločnosti so ga zbadljivo imenovali «Ivan Grozni», zaradi velikega vpliva pa «nekronani vojvoda kranjske vojvodine». Ob strani so mu bili vrli možje: dr. Evgen Lampe, I. Krek, Povše, Žitnik in drugi. V tisti dobi se je kranjska dežela krasno povzdignila; bila je doba kmečke demokracije. Šusteršič pa je sijajno vodil slovenske poslance tudi v državnem zboru na Dunaju: dasi maloštevilni, so v borbi z nemško premočjo vendar marsikaj dosegli za Slovence. Prostor nam ne dopušča o tem obširneje govoriti. Ko se je vojna razvnela, je Šusteršič odločno zastopal avstrijsko misel. Dogodki so vničili cesarstvo in porinili Šusteršiča v pozabo... Krivico pa so mu delali tisti, ki so mu očitali narodno izdajstvo. Njegovega pogreba so se udeležili prijatelji in nasprotniki v zavesti, da polagajo v grob moža, ki je bil res velik v delu za narod.

Marš spat!

Vlada je razpustila društvo časnikarjev v Salerno, češ da se peča s politiko.

Naša zmaga.

V Ukrah, majhni občini, ki je pred vojno spadala pod Koroško, a po vojni pod Italijo, so se minuli teden izvršile občinske volitve. Vse je ugibalo, ali zmaga jo slovenski liberalci ali nemškutarji, snoparji ali Kmečko-delavska zveza. Kdo bo sploh listo postavil. No, zmagala je na vsej črti slovenska Kmečko-delavska zveza. Bog živi!

Za moške.

Romanje mož in fantov k Materi božji v Vreme bo dne 9. novembra. Tako izvedemo iz zanesljivega vira.

Testament je pojedel.

V francoskem mestecu Rodez je nekemu mešetarju umrla žena. Šel je k notarju vprašat, komu je zapustila svoje zasebno premoženje. Notar je «d» pri oporočno listino in je povedal strmečemu možu, da njemu ni nič zapustila. Besen je skočil mož k notarju, mu je iztrgal oporoko, preden se je notar za vedel, in jo je z železno voljo in z divje vrtetimi očmi vpricho preplašenega notarja požrl.

Boj z volkom.

V Čubranju pri Mostaru v Hercegovini se je splazil velik volk v ograjeni prostor kmeta Stojana Gabriča, kjer je imel spravljene svoje ovce in mu jih nekaj raztrgal. Na žalostno meketanje ubogih živali je prihitel Gabrič, da prežene volka. Toda ta se je zakadil v njega, ga podrl na tla in ga močno ranil. Po hudem boju pa se je kmetu končno vendarle posrečilo vreči volku okoli vratu zanjko, nakar jo je zadrnil in volka zadavil.

Jetnišnice v Italiji.

Sedanja Italija šteje 1335 jetnišnic, v katerih je prostora za 72.170 kaznjencev; dejansko je pa ta čas v Italiji le 34.000 kaznjencev. Kdor nima kaj, ve kam!

MIHEC: Kaj šumi Ljubljana, navadno tako zaspala?

JAKEC: Silen spreved se po mestu vrati, Koroško od Nemcev oteti želi.

BELEŽKE.

Narodna doslednost. Socialistični poslanec Ellenbogen je v dunajskem parlamentu ostro napadel italijansko vladu, češ da Nemce na Tirolskem zatira, da jim je vzela šole, iztrebila uradništvo, da je poitalijanila vse urade, železnice ter da sploh nastopa grdo z narodnimi manjšinami. Italijanski dnevniki so vsi ostro protestirali zoper nastop Ellenboga in tudi «Edinost» se jim je pridružila. V nedeljski številki piše tako-le: «Mi priznamo, da je Ellenbogen šel predaleč in da je šel preko meje mednarodne obzirnosti in vljudnosti». Ali si slišal, dragi Ellenbogen, kaj ti je zabrusila v obraz «Edinost»? Kaj torej obrekuješ po dunajskem parlamentu?

O spričevalih. «Edinost» je napisala članek «Zdrava in nezdrava ambicija». Tam pravi: «Slabo spričevalo bi si pisal javni delavec, mož, ki ga je javno zaupanje postavilo na vodilna mesta, če bi omalovaževalno (beseda 7 zlogov!) odklanjal kritiko in nasvete od strani zdrave in plemenite ambicije». Tako slabo spričevalo so si razni voditelji že neštokrat dali. Oni pa trdijo, da ne. Kajti če hoče kak mlajši priti do besede (to je ambicija), tedaj razsodijo: Fant, ti imaš nezdravo in neplemenito ambicijo, zato molči in ubogaj! Ubogi mladini se torej ne morejo pri najboljši volji povzpeti do «zdrave in plemenite» ambicije, ker sodba pritiče starinom.

Kaj pravi Pivka. V poročilu o zborovanju Kmečko-delavske zveze v Gorici piše «Goriška Straža» tudi naslednje: «Zastopnik postojnskega okraja je razvil v živi in učinkoviti besedi sliko razmer v tržaški pokrajini ter dokazal, da je edinjaška stranka izgubila v postojnskem okraju med ljudstvom vso zaslombo. Kot resna politična sila pride v poštev kršč. soc. gibanje in komunistična stranka. Nujno pa je potrebno in zadnji čas je, da se izvede v tržaški pokrajini organizacija naše stranke».

Brbljava teta. «Edinost» je zopet prešla v napad. Tako se glasi najnovejša komanda od njenih višjih. Zapisala je tako, da Mali list napada samo slovenske kapitaliste, laške pa v miru pusti. Ona si misli: zdaj jim bo sopo zaprlo. Pa je ni. To naj ve stara fregata, da je Mali list slovensko glasilo in se peča najprej s slovenskimi rečmi, z laškimi naj se pa drugi pečajo. Mi pomemtamo slovensko hišo, «Edinost» pa je tista sraka, ki znaša nazaj v slovenski dom tuje smeti z evropskega dvorišča. Kdor pa Mali list bere, je že lahko mnogokrat našel v njem obsebo tudi laških kapitalistov. Zatorej gg. edinjaši, berite Mali list, se boste lahko iz njega tudi kaj naučili!

Kmečko-delavska zveza za ljudstvo

V Gorici se je vršilo važno zborovanje, o katerem bomo popisali glavne stvari. Kmečko-delavska zveza je sklicala zaupnike z dežele. Glavni govor je imel tajnik Kmečko-delavske zveze, dr. Josip Bitežnik, ki je naslednje poročal:

«Delo Kmečko-delavske zveze je bilo v praktično-gospodarskem oziru mnogostransko in brez samohvale lahko trdimo tudi uspešno.

Ozrmo se najprej na davčno politiko. V naših časnikih je tajništvo razložilo ljudstvu zakonodajo italijanskih neposrednih davkov in celotno občinsko finančno zakonodajo. Dolga vrsta člankov je stala že sama na sebi precej truda in sistematičnega študija.

200 rekurzov!

Kmetsko-delavska zveza je pomagala v mnogoštevilnih slučajih posameznim članom v njihovi potrebi. Urad Kmetsko-delavske zveze je izpolnil nad 200 prizvov (rekurzov) proti predpisu zastalih davkov in novih italijanskih davkov. Urad je spisal članom nad 50 davčnih napovedi.

Naš uspeh.

Da je bil zastarani zemljiški davek skoro celoma odpisan, to je naš uspeh. Naša organizacija je v ta namen naredila potom poslanca Besednjaka vse kore.

Proti krivičnemu davku.

Znano vam je iz časopisov, da so davkarje ponekod nalagale na kmečke hiše proti zakonu hišni davek. Da bi davčna oblastva postavila pravilno tolmačila, sta dr. Besednjak in dr. Bitežnik posredovala pri davkarji v Ajdovščini, dr. Bitežnik je posredoval tudi pri davkarji v Idriji in posl. Besednjak v isti zadevi pri finančnem nadzorniku.

Delo se je končalo z uspehom in tako je prihranila Kmetsko-delavska zveza deželi lepe svote denarja.

Kuhanje žganja.

Vsem je še v spominu delo Kmetsko-delavske zveze, da bi se dovolila žganjekuha proti polovični pristojbini čez rok, ki ga je bila vlada že določila. Poslanec Besednjak je v ta namen ponovno posredoval v Vidmu in na finančnem ministrstvu v Rimu in dr. Bitežnik pri finančnem tehničnem oddelku. **Tudi to delo se je končalo z uspehom.** Da je bilo ugodnosti deležno čim večje število posestnikov, je Kmetsko-delavska zveza priiskovala in dala uradu, ki je izdajal dovoljenja za žganjekuho, na razpolago lastno pisarniško moč za dva meseca. Tudi v tem slučaju so bile našemu ljudstvu prihranjene lepe svote.

Rekvizicije in vojna odškodnina.

Ogromnega dela je povzročilo v zad-

njem času naši organizaciji vprašanje vojne odškodnine in vojnih rekvizicij. Kakor vselej je tajništvo preskrbelo najprej ljudstvu pouk ter razložilo v celi vrsti člankov vsebino dogovora o vojnih rekvizicijah med Italijo in Avstrijo. Da bi bilo delo sistematično in uspešno, je Kmetsko-delavska zveza ustanovila v Gorici poseben odsek, v katerem so sodelovali biv. posl. Šček, dr. Stojan Brajša in dr. Vlado Glaser. Tajništvo je s pomočjo dr. Glaserja sestavilo vse potrebne vzorce za vojne oškodovance. Kmetsko-delavska zveza je priredila tudi lepo vrsto shodov, na katerih so vojni oškodovanci sprejeli dobro izdelano resolucijo, ki ji je vlada skoro v celoti ugodila. Posebno zahvalo je naša organizacija dolžna izreči v tem poslancu Besednjaku, ki jo je neumorno podpiral v tem boju z uspešnim posredovanjem pri osrednji vladi v Rimu.

Na tisoče

Tajništvo je po možnosti odposlalo v razne občine svoje zastopnike, da so po izdelanem načrtu izpolnjevali prijave terjatev nasproti Avstriji. Ravnotako je izpolnjeval te prijave osrednji urad naše organizacije v Gorici. Izpolnili smo na tisoče teh prijav.

Naša propaganda.

Naša organizacija je naročila poslancu Besednjaku, naj oriše težki gospodarski položaj dežele v rimskem parlamentu. To je poslanec Besednjak tudi izvršil in žel za svoj energični in stvarni govor priznanje tudi v italijanskem časopisju, posebno v goriških italijanskih listih. Da bi izčrpno seznanili široko italijansko javnost z našimi gospodarskimi zahtevami ter da bi tudi italijanske državljanke pritegnili v obrambo gospodarskih pravic naše pokrajine, ki so za vse enake brez ozira na narodnost, smo ponatisnili Besednjakov govor v italijanski in ga razširili po Primorskem, s čimer mislimo, da smo naredili dobro delo.

Invalidi, vdove in sirote.

Najnesrečnejši med nami so bili v uradu Kmetsko-delavske zveze vedno z ljubeznijo sprejeti in organizacija jim je pomagala, kolikor je bilo v njeni moči. Na stotine invalidov, vdov in sirot je iskalo pri nas pomoči in v stotinah slučajev je bilo naše posredovanje uspešno. Tajništvo je izpolnilo nad 100 invalidnih prošelj, pospešilo je ugodno rešitev invalidnih prošelj v 200 slučajih in napravilo nad 60 inv. prizvov (rekurzov).

Za vse trpine.

Vsi preganjani in zanemarjeni stanovi našega naroda so našli v naši organizaciji uspešno zaščito ali vsaj moralno oporo.

Vzeli smo v obrambo preganjane duhovnike, posredovali za učitelje, se potegnili v zadnjem času za železničarje in cestarje, ščitili interese jetniških čuvajev ter pravice vpokojenih rudarjev in gozdnih delavcev v Idriji in Prestranku. V korist vseh teh zapostavljenih je posl. Besednjak posvetil mnogo časa in dela in njegovo posredovanje je bilo iz večine tudi uspešno.

Proti razlastitvenemu zakonu.

Javnosti je še dobro v spominu naš boj proti tako imenovanemu razlastitvenemu zakonu. Da bi ljudstvo znalo, za kaj se gre, je tajništvo priredilo predvsem popoln prevod zakona in ga objavilo v «Straži». Tega prevoda so se poslužili vsi ostali slov. politični in gospodarski listi. Dr. Besednjak je vložil takoj izborni interpelacijo ter opozoril prvi med vsemi poslanci vlado na krivičnost in nevdržnost zakona. Pozneje so sestavili protestno spomenico nemški poslanci. Ko smo započeli ostro borbo proti krivični postavi, je bila «Goriška Straža» kar zaporedoma zaplenjena, oblastvo ni dovolilo niti objave interpelacije posl. Be-

sednjaka. Italijanski tisk nas je ostro napadal. Pozneje se je položaj zasukal, zakaj italijanski odvetniki so se dvignili sami v boj proti zakonu in potegnili za seboj italijansko časopisje. Vlada se je končno vdala. Poudariti moramo, da se mora dežela zahvaliti odločnemu in sistematičnemu boju naše organizacije in poslancu Besednjaku, da se ta zakon danes ne izvaja.

Kakor v čebelnjaku.

Najbolj utrudljivo in podrobno delo se vrši, dragi prijatelji, dan za dnem v prostorih tajništva. Ni mogoče naštet vsega, kar ljudje tukaj iščejo in želijo. Dajejo se pravni nasveti vseh vrst, člani zahtevajo najrazličnejše informacije, ki se tičejo ravnotako vlog na dunajski poštni hranilnici kakor izseljevanja v Ameriko in Francijo. Da si morete, cenjeni odborniki in zaupniki, napraviti približno sliko o delu naše organizacije. Vam povemo, da išče v našem uradu dnevno povprečno 30 strank pomoči. So dnevi, ko obišče tajništvo v svojih potrebah in nadlogah do 50 ljudi.»

S tem je Bitežnik končal prvi del svojega govora. Zaupniki so pozorno poslušali govornika in so mu burno odobraval, ko so čuli o velikanskem delu, ki ga vrši Kmečko-delavska zveza za ljudstvo v gospodarskih zadevah. Kaj da je storila organizacija na narodnem, šolskem in prosvetnem polju, o tem prihodnjič.

Resolucije

ki jih je sklenilo zborovanje Kmečko-delavske zveze:

Za naš jezik.

«Širši odbor proglašja ob pričetku šolskega leta iznova naravno pravico slovenskih otrok do pouka v materinem jeziku ter izjavlja slovesno, da se ne bo slovensko ljudstvo nikdar umaknilo iz boja, dokler ne doseže zopet svojih lastnih šol, ki so mu bile po krivici odvzete.

«Istočasno ponavlja zahtevo po enakopravnosti slovenskega jezika na sodnih, pri občinskih, deželnih in državnih uradih, ki se nahajajo na domači zemlji».

Za Narodni Svet.

Razmotrival se je težki položaj, v katerem se nahaja naš narod in odborniki in zaupniki so ugotovili soglasno, da postaja raznarodovanje vedno bolj premišljeno in obsežno. Pri tej priliki se je oglašil k besedi bivši poslanec Šček in poudaril življensko potrebo našega ljudstva, da se ustanovi kot skupni nadstrankarski organ Narodni svet.

Na njegov predlog je bila enoglasno sprejeta nastopna resolucija:

«Širši odbor političnega društva «Edinost» v Gorici, pomnožen z zaupniki, poziva ožji odbor, naj stori vse korake, da tržaško politično društvo odstopi od svojega načelnega stališča proti Narodnemu svetu, da se vendar ustanovi skupna narodno-obrambna organizacija vseh Slovanov v Italiji».

Zobozdravniški ambulatorij

TRST, v. Settefontane št. 6

od 9. do 12. ure in od 15. do 19 ure

Ljudske cene.

Dr. A. Grusovin

v Gorici: Piazza Vittoria

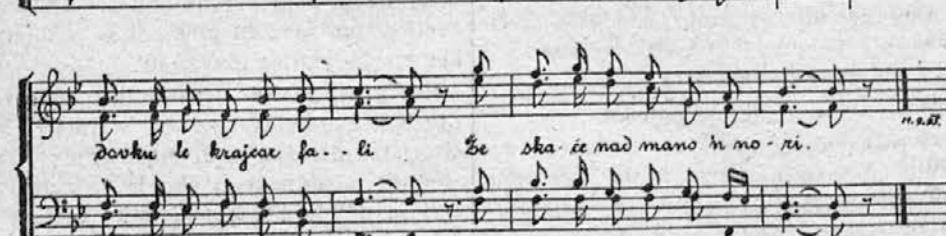
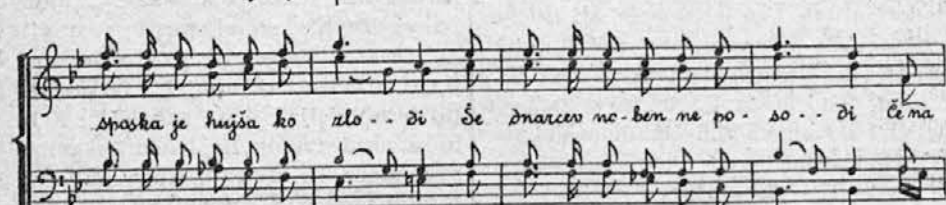
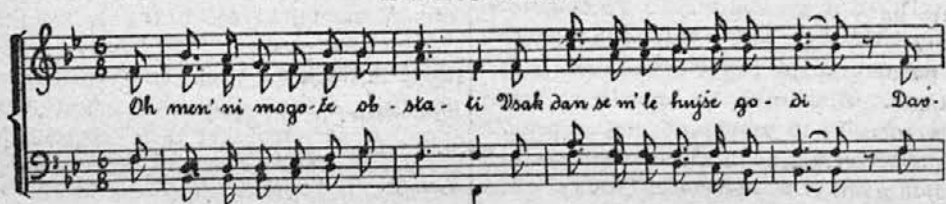
(Travnik) v hiši Paternolli 21

Specijalist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.

Sprejema od 9-12 in od 3-7 pop.

Naše narodne pesmi.

Kmetove težave.

Ah men ni mogoče obstati,
Vsak dan se mi hujši godi.
Te davke na deset sort plačati,
Ves zmešan in povhen skrbi.
Gospoška je hujša ko zlodi,
Dnarja noben ne posodi.
Če en krajcar na davku fali,
Že skače nad mano, nori.

En dan je bla ukazana tlaka,
Upregel sem konjskega spaka,
Komaj en streljaj daleč gre,
Na enkrat okoli pade.
Oh kaj mi je zdaj za storiti?
Druzga s' ne upam dobiti.
Še tega sem bil le dolžan,
Me tirjajo zanje vsak dan.

En dan se m' je čudno godilo;
Vsega davka jest nisem imel dat.
Nekaj je res še falilo,
Pripekalo je v hišo soldat.
Oh lepo me on pozdravi:
«Ferfluhtene pauer» mi pravi,
«Daj piti, daj jesti, daj lon,
Pri teb' imam jest šekacijon».

Tud hišo b' blo treba pokriti,
Povsod mi že noter leti.
Stena je jela že gnjiti,
Glih komaj po koncu stoji.
Oh, kaj je pri hiši brez tadla:
Peč bo kar glih vkup padla.
Na klop se že sesti bojim,
Ker s cunjam' že okna mašim.

To b' blo še vse za prestati,
Ko b' ne jemu jest tolko dolga.
Tega mi ni mogoče plačati,
De b' znebil se jest vsega.
Vsak dan eden mene napleta,
Gospoška mi tožbe obeta.
Tega mi ni mogoče obstat,
Saj boljši m' je, biti soldat.

Gospodinjski tečaj v Gorici

Prosvetna zveza v Gorici

Je priredila krasno uspeli enomesečni gospodinjski tečaj, o katerem smo že poročali. Danes objavljamo sliko tega tečaja. Gojenke so odšle domov prenovljene, večina njih se ni ločila brez solz. Častitamo

Prosvetni zvezi in jo prosimo, naj razširi svoje delovanje tudi na Tržaško, kjer žalibog spimo. Enega se danes vsi Tržičani in Istrani zavedamo; samo iz Gorice veje sveže življenje.

Kaj nam z dežele pišejo

TOMAJ.

Včasih je bila pri nas ob nedeljah služba božja drugače obiskovana kot sedaj. Danes se pa polnijo bolj gostilne, kjer se balina tudi med službo božjo. Včasih, ko je zazvonilo k sv. maši in tudi k litanijam, so fantje pustili kroglice in šli v cerkev. Nedavno je bil v gostilni babji »koncert«, dve na eno s palicami ali poleni; vzrok zakonska nezvestoba in menda še druge »lepe« reči, za katere se imamo zahvaliti brezverskemu liberalizmu, ki zlasti po gostilnah širi svoje pogubonosne nemoralne nauke in zlasti strupljiva javno mnenje, zlasti mladino. Morebiti bo treba povedati naši javnosti koga nameravajo naši liberalni mogotci postaviti za bodočega župana.

ZABIČE pri Bistrici.

Ogenj. — Dne 1. oktobra t. l. je ogenj uničil 2 hiši in gospodarsko poslopje Iva na Hrenovca v Zabičah št. 18. Ogenj je nastal dopoldne. Nesreča je bila tudi še ta, da je spočetka pihala burja. Nevarnost je bila za pol vasi. A kmalu je veter pojenjal in nobeno drugo poslopje ni zgorelo. Ni znano, kako je nastal ogenj. Na pomoč je prihitela tudi vrla bistriška požarna bramba. Ponesrečenec je bil zavarovan.

Se enkrat kličemo domačinom, da ustanove gasilno društvo s sedežem v Podgrajah.

PLEŠIVICA (Obč. Povir).

V petek 9. t. m. je nastal pri nas požar in vpepelal nektero poslopja s premičnimi vred. Enemu kmetu je zgorelo razun celega doma in vsega premičnega tudi eno živinč. Ker je ravno razsajala silna burja, bi bila ukončana cela vasica, ko bi ne še pravočasno prihiteli na pomoč Povirski in Merčanci ter požarna bramba iz Sežane. Prisrčna jim hvala! Prizadeži so brez strehe, živeža in obleke. Zato priporočamo usmiljenim ljudem, da olajšajo po možnosti bedo nesrečnih pogorelcev.

ŠEPULJE na Krasu.

Tržaški širokohlačneži so prišli že tri nedelje zaporedoma na našo gmajno loviti tiče vseh vrst. Ko smo v nedeljo šli k sv. maši v cerkev na gmajni (cerkev je namreč izven vasi) smo naleteli na skupino teh tičarjev. Eden izmed nas je stopil k njim in jih uljudno prašal po dovoljenju; mesto, da bi dovoljenje pokazali, so pa oblastno — kakor bi bili oni gospodarji — začeli kričati in se zagnati s kamenjem na vpraševalca. Drugi domačini, videč ta zanimivi prizor, so se zgrnili (kakih 30 po številu) okoli tičjih lovcev in ko so ponovno zahtevali dokumente, je eden pokazal neke papirje, ki jih je pa hitro umaknil, ko smo hoteli

izpisati podatke iz teh listin, ter stopi korak nazaj in položil roko na zadnji hlačni žep, češ, ne premaknite se, če ne.

Videč, da sami nič ne opravimo, smo poslali po orožnike, kateri so jih popisali. Tako se vede tržaška gospoda pri nas. Misli si: mi, ki imamo automobile in nosimo »šjarpe« smemo delati s tem »zatrakanim« kmetom kar hočemo. Za nedeljo jim je pa spodletelo. Mislimo, da si ne bodo upali več tako surovo nastopati po našem Krasu.

FILIPČE BRDO pri Tomaju.

Pri nas se je te dni zgodila nečuvna hudobija. Zlobna roka je nekemu posestniku natočila petroleja med grozdje, katero je po slabi letini spravil v posodo. Neverjetno je, da bi bil med nami tak podlež, misli se, da da ni domačin. Ljudje pazite na sumljive osebe!

S KRASA.

Tudi Kraševci čutimo vedno bolj živo, kako težko je dandanes življenje. Dasi ni bilo pri nas tako hudih nalivov in povodnj, kakor podragod, vendar letina je tudi pri nas slaba, napel slabša od lanske. Grozdje in teran to je bil vsako leto naš glavni up: letos tudi tega ne bo. Skrb tare ljudi, kakor mora. Manjka stranskih zaslužkov. V tem pogledu lahko rečemo, da trpimo tudi na Krasu brez poselnost.

DEKANI.

V Dekanih bo od 18. do 25. oktobra cerkveni misijon pod vodstvom gg. Lazaristov iz Mirna. V nedeljo 25. bo sklep sv. misijona združen z evharističnim shodom in slovesno procesijo za vse sedne župnije.

Iz BRKINOV.

V Hrušici imamo Brkini svojo dobro idočo mlekarstvo, katera pa ne da spati nikim snoparjem. Že dolgo časa agitirajo in hujšajo ljudstvo proti vodstvu zadruga. Pred leti so skušali enkrat celo s silo polastiti se celega podjetja; čuječnost združnega sodnistva je ti sto nakano preprečila in možički so morali odnešene knjige lepo vrniti. Toda pomiriti se ne morejo. Sedaj so se lotili drugačnega načrta. Ker se mlekarne ne morejo polastiti, študirajo noč in dan kako bi jo uničili s konkurenco. Radi bi v Malih Ločah postavili drugo konkurenčno mlekarstvo in par mesecev slepih kmete z višjimi cenami. Oni rajtajo, da bo kmet za par nikljastih »srebrnikov« izdal in zapustil hrušiško mlekarstvo, da bi ji zmanjkalo mleka in bi morala prenehati. Potem, ko bi hrušiška nehala, bi snoparska takoj znižala cene in delala s kmetom po oderuško. To je njihov načrt. Za ta načrt nagovarja ljudi neki narod-

ni izdajalec (rojen v Podgradu), ki pa ne uživa posebnega zaupanja med Brkini. Da je res narodni izdajalec, je dokaz ta, da njegovi otroci nič slovensko ne znajo, čeprav je tudi mati Slovenka. Take ljudi pa povsod po svetu zaničuje vsak poštenjak. Tudi Brkini zaničujemo takega dedca, ki je zavrzel naš jezik, zato naj ostane pri snoparjih, če so oni tako podli, da ga kaj marajo.

Varujte se sleparjev

Neki dunajski jud se je polakomil naših kraških lir. Podjetje izvršuje povečavo fotografskih slik. To samo na sebi pošteno delo mu pa menda malo nese; zato se poslužuje umetne zvijače. Ima zastopnika v Trstu in ga pošilja na lov po deželi okrog.

Kako delajo?

V vas pride agent, ki zna slovensko. Gre od hiše do hiše in nagovarja ljudi, kakor to znajo agentje, naj dajo povečati v naravni velikosti fotografije svojih dragih. Jud zna vedno izkoriščati srčna čutila dobrodušnih ljudi: Imate sina, ki je padel v vojni, očeta ali mamo, ki je prežgodaj umrla, hčerko, ki je v cvetu mladosti zapustila svet itd. Dajte povečati fotografijo, boste do konca dni imeli sliko drage osebe v hiši.

Koliko pa stane?

Kmet ve, da mora računati s stroški, pa vpraša: »Kaj bi pa to stalo?« In sladki judovski agent: »O, malenkost, očka, mamica (še raje »gospod«, »gospa« — to še bolj premoti), prvič napravite eno sliko samo za poskus, plačate 5 lir, pa je to je maelnkost, pomislite, pa boste celo življenje imeli sliko v hiši v tolažbo in spomin.« — »Če je tako«, omahuje kmet, »bi se pa splačalo poskusiti. Samo če ni še kakšnih drugih stroškov potlej?« Agent pa zopet ves v ognju: »O, nič se bati. Nit vinarja več, vam jaz garantiram. Vi boste dali meni 5 lir, podpisali tale papir, pa je vse opravljeno. V kratkem boste imeli sliko na steni.«

Podpis na papir.

Judi ima posebne tiskovine v laškem jeziku. Tiskovina je sestavljena od same Sembilje, tako je prefrigana: jasna ko luč, temna ko noč, vsa preračunana na sleparijo, tako da lahko besede zaslučajo, kakor jim bolje kaže. Prav spodaj, kamor človek navadno še manj pogleda, tam tiči »strup v repu«. Zapisano je, da zapisano, da Jud ne odgovarja in ne plača nič, ako agent laže.

Torej agentova beseda je prazen veter. Papir ima veljavo. O, kmet, zakaj si podpisal, česar nisi niti bral, niti razumel? Sladkemu agentu si verjel, on je pa lagal, kakor sama pasja vera.

Draga šola.

Vzemite si nauk: 1. Agentom tujih nepoznatih fabrik in trgovin, se nič ne verjame na gole besede. Zaradi resničnosti bo malo agentov zveličanih. Oni vse drugače povedo, kakor je pa na tiskovinah.

2. Ne podpisuj papirjev v tujem jeziku. Zahtevaj, naj te strežejo v tvojem jeziku, ali pa naj marširajo z bobnom in trebento ven iz slovenske vasi.

3. Proti nemškim judom se lahko zatečete za pomoč k italijanskim oblastvom, ki ne smejo dopuščati, da gredo lire iz države ven za prazen nič.

4. Javite Malemu listu takoj vse sumljive poskuse in sleparske pohode po deželi, naj bo v ti ali oni reči.

Josip Ostrouška

Opčine
(VILLA OPICINA)

ZALOGA dvokoles in givalnih strojev »Singer« in potrebnih. — Mehanična delavnica za vsa popravila. Prodaja tudi na obroke.

Naša pošta.

G. F. K. — Dopis vidite skrečen sa 1. na uvod. Kar ste hoteli povedati v nadaljnjem, ni primerno za javnost. Pero: a Vam teče gladko in bomo veseli, če se še oglasite.

I. Kljun, Berisso La Plata. Naročnina za izven Italije znaša 20 lir. Lahko pošljete tudi v ondotni valuti.

G. A. C. Vaš popravek smo prejeli, pa menimo, da ni oportuno, da ga vložimo. Vi niste pisali dopisa, pa tudi niste Vi v njem prizadeži.

Po čem je lira?

Dne 14. oktobra si dal ali dobil:

za 100 dinarjev — 45.30 L.

za 100 č. kron — 75.25 L.

za 100 fr. frankov 114.75 L.

za 100 šilingov — 355.— L.

za 1 dolar — 25.80 L.

za 1 funt — 123.25 L.

Eternit

je najboljši za kritje streh

V. JANACH & C.o

ZALOGA: Trst - Trieste (2)

Via Milano št. 12 (pri veliki pošti)

V zalogi ima tudi cevi za vodovode in stranišča.

AMSTVO ZA VEČ LET. Tel. 22-42

ALOJZIJ POVH

URAR IN ZLATAR

piazza Garibaldi 2, I. n. Tel. 3-29

Lastna tovarna in delavnica. Prodaja, kupuje, popravlja vsakovrstne predmete. — Korist vsakega je, da se prepriča o cenah.

Izšel je žepni koledar

VEDEŽ

za l. 1926

dobiva se v knjigarni

ŠTOKA - TRST

d. z o. j.

Via Milano 37

in vseh trgovinah po deželi. Cena L. 4.— Priporočeno po pošti L. 4.80

Dr. SANDRO RIZZATTI

SPECIALIST

za bolezni ušes, nosa, grla.

Asistent dunajske klinike.

Sprejema od 11-12 in od 3-4.

GORICA, v. Mameli (v. Scuole) 5.

Zadružna tiskarna.

GORICA, VRH PLACUTE, 18.

ima v zalogi nadpise na lepenki »Pro antistite nostro Aloysio«, s poštnino 3 lire.

Medmestni telefon šte. 253.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

NOVA TRGOVINA

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podob, svetinj in drugih nabožnih predmetov. Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

GOSPODARSTVO

Kako se spravljajo kože za kožuhovino

Kože nekaterih divjih živali imajo veliko vrednost v trgovini. Seveda le tedaj, ako so pravilno pripravljene.

Kožuhaste živali kakor kune, belice, dihurji, hermelini, podlasice, veverice, lisice, mačke in vidre je treba odreti na okroglo, to se pravi na meh. Žival naj se torej ne nareže od trebuha navzdol, temveč od ene zadnje noge k drugi, tako da se odprtina na zadnici prereže vodoravno na dve polovici. Srednji nogi naj se narežeta do pazduhe, rep, pri katerem je treba posebno paziti, od zadnice do konca. Za odiranje repa naj se rabi dobro nabrušen žepni nož. Paziti pa je treba, da se koža ne pokvari. Repi, pri katerih se rabi pepel ali se pusti v njih žila, izgubijo pri strojenju vso dlako.

Ko si kožo narezal kakor ravnokar opisano, jo potegneš s telesa in pri tem obračaš tako, da pride dlaka naznotraj. Vse meso je treba očistiti, tudi na nogah, kjer se pustijo le kremplji. Ako se koža ne more takoj prodati, jo je treba posušiti. V nobenem slučaju ne puščaj kož več časa zviti v kakem toplem prostoru, ker ti sicer začno trohneti, pri čemer zgube vso svojo vrednost. Pri sušenju kož je treba tako-le ravnati: V kožo, ki ima sedaj obliko meha, deneš drvo 1½ cm debelo, ki je okroglo in ima na koncu, kjer pride glava, obliko mandelja. Na to drvo dobro raztegneš kožo (dlaka je vedno navznotraj) in pritrdiš noge in rep, ki pa jih je treba dobro odpreti, z dolgimi in skoraj kakor bučica finimi žebelčki. Potem se vse vkup obesi z vrstico, ki jo vtakneš v nosnice odrte živali na kakšnem zračnem mestu ali pri peči, v tem poslednjem slučaju pa koža ne sme biti neposredno na gorčoti, ki prihaja iz peči, temveč jo je treba obesiti malo dalje od peči. Po nekoliko dnevih vzameš drvo iz meha in obrneš kožo na prav. Pri tem pa je treba dobro paziti, da se koža ne pokvari.

Kože, ki se sušijo s slamo, senom, pepelom itd., izgubijo pri strojenju večinoma dobršen del dlake.

Rmeno korenje je izborna poklada za opešane konje. Arabci in tudi drugi živinorejci dajejo radi vsako leto po nekaj dni konjem korenja.

Lesno oglje je najboljša pomoč, če napenja živino. Stolei pest oglja, raztopi v vodi in vlij živali v gobec. Pomoni čez četrt ure. Vetровi in pare se spojijo mehano z ogljem in živini odleže.

Pošiljatve ameriških izseljencev v domovino. Lani so poslali ameriški izseljenci v domovino 350 milijonov dolarjev. Odstevši 46 milijonov, ki so jih prinesli s seboj, ostane 304 milijonov. Največ dolarjev je šlo v Italijo, 100 milijonov; v Nemčijo jih je šlo 80 milijonov, na Poljsko 30, v Rusijo 25, na Grško 20 in na Irsko 20.

Sladkorne cene padajo na svetovnem trgu na debelo. Letos namreč kaže boljše letina, oziroma večji pridelek sladkorne pese. V Italiji se bo pridelalo okoli 200 tisoč ton sladkorja, na Češkem pa osemkrat toliko.

Cene po Istri. Črno vino: Vižinada 250, Višnjan 230-250, Oprtalj 250, Buzet 265. — Belo vino: Vižinada 240, Višnjan 180-200, Oprtalj 240, Buzet 200. — Olje: 9.60-12 lir liter. — Pšenica: 150-220. — Koruza: 130-150. — Seno: 25-40. Prašiči: za rejo 50-120 lir glava.

Goldinarji na Ogrskem. Ogrska vlada se peča z mislijo, vpeljati nov denar namesto propadle krone. Imenovali bi ga «šiling», kakor so ga že v Avstriji. Toda Angleži ne puste, ker je šiling tudi ime angleških denarjev. Zato so Ogrji prišli na staro nazaj in bodo novemu denarju rekli zopet goldinar.

ZANIMIVOSTI.

Stoletnica stearinske sveče.

Starejši ljudje se še spominjajo časov, ko so po naših kmečkih hišah svetili le s trskami, ki so jih zataknil v «primoža». Petrolejske svetilke in sveče so se udomačile pri nas jako pozno, še pozneje seveda plin in elektrika. Voščene sveče smo sicer poznali, toda le v cerkvi, za doma pa so bile predrage. Stearinske sveče pa so prišle k nam skoraj istočasno kakor petrolejke. In vendar so stearinke vseh vrst znatno starejšega datuma kakor petrolejske svetilke, ker jih je iznašel ravno pred 100 leti znameniti francoski kemik Chevreuil (Ševrej).

Kdaj spet?

Nabrežinski kamen je bil znan že davno pred Kristusom. Stari Rimljani so gradili Ogled in razna istrska mesta ob morju; Benetke so zrastle do svetovnega mesta. In ves kamen je iz Nabrežine. V spomin, da so Rimljani lomili kamen v Nabrežini, se še danes imenuje velik kamnolom «Cava romana». Ko se je pred 200 leti začel Trst razvijati iz majhnega mesteca v velempeto, je zazivel v Nabrežini obilno življenje: iz kraškega kamna je Trst narejen.

Dejstvo, da se nahaja Kras ob morju, je silno olajšalo prevažanje kamna v tujino, kakor je tudi začetek tržaške železnice leta 1857. pomenil velikanski razmah nabrežinskih kamnolomov. Leta 1914. so nalomili za čez 5 milijonov kron kamna; skoro 2500 delavcev je bilo zaposlenih, okrog 16.000 oseb je živel od kamnoloma. Kdaj bo spet tako?

Mali list v vsako hišo, v vsako slovensko družino!

Ljudska pratika izide kmalu.

Tiskarna S. Spazzal - Trst

MALI OGLASI

Cena Malih oglasov: navadni tisk 20 stotink beseda; **maisto** 30 stotink beseda; vse **Z VELIKIMI ČRKAMI** 40 stotink beseda.

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vretic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrška Gaston Dobnar, Trst — Via Ugo Polonio 5.

KUPOJEMO in plačamo po najvišjih cenah drva za kurjave, oglje, hrastove in bukove hlede, suhe gobe, med, mleko, jajca, maslo itd. — Kmetijske-trgovsko društvo — Trst, via Raffineria 4.

ČEBELARJI! Matične mreže iz cinkove pločvine 30 X 40 dobite v Trstu pri Federico Valentincich, via Giulia 74.

PRSI SIRUP izkušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim in influenci, za odrasle in otroke. — Lekarna «Pri Odrešeniku» v Il. Bistrici.

REVMASAN, (tekočina ali mazilo) uspešno sredstvo proti trganju v udih in kosteh, proti bolečinam in trganju v plečih in križu in proti revmu. — Izdeluje Lekarna «Pri Odrešeniku» — Il. Bistrica.

PRIPOROČAM svojo staroznano žganjarno v Trstu, Scala Belvedere št. 1. Imam v zalogi najboljši špirit, razna vina in likerje. — Ferdinand Pečenko, lastnik.

G. TRGOVCEM javljamo, da Ljudska pratika oglasi izide v kratkem. Naj takoj naroče število izvodov, ki ga žele. Popust 25% — Uprava «Maleg. lista».

Privatna klinika
D. Cicero
v Postojni
izvršujejo se vse kirur-
gične in notranje
operacije
vsa električna zdravljenja
Žarki X.

Kdor rabi
Pohištvo, šivalne stroje Singer
in druge potrebščine za stanovanje
naj si ogleda zalogo pohištva
G. BREINER
TRNOVO
pri Bistrici in OPATIJA, predno
kupi kje drugje.

Poravnajte naročnino!

Čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z veliko premijo, diploma in zlato svetinjo

Trst **via Caprin 5 pri Sv. Jakobu** Trst

KADAR KUPUJEŠ ČEVLJE,
MISLI NA VSE:

- 1.) da bo zdravo za nogo,
- 2.) da bo elegantno,
- 3.) da bo trdno,
- 4.) da bo cena primerna.

FORCESSIN TE ZADOVOLJI
V VSEH TOČKAH.

**Slovenci! Ku-
pujte samo pri
FORCESSINU!**

TRI

TRI-SODA

za namakanje
perila.

Glejte
izraz te
zadovoljne
gospodinje, ki
rabi TRI za
pranje perila.

TRI razkroji umazanost,
pobeli, pa ne razjeda.

TRI je novo sredstvo za
pranje.

TRI je produkt nafte, ki
razkroja v zvezi s sodo
in drugimi sestavinami
vso umazanost.

TRI pobeli pa ne razjeda.

**Na prodaj
povsod.**

A. Fendel & C.